

Novi zeleni vojni dogovor da Evropa spasi svet

Iako sam ranije imao neko osnovno interesovanje za nju, mogu da kažem da je moje učestvovanje u politici istinski počelo 2014. kada sam sedeo zalepljen za TV i Jutub, gledajući sate i sate snimaka Evromajdana, zadivljen i inspirisan hrabrošću svakodnevnih ljudi koji stoje protiv crno odevenih Berkut sila, boreći se žustro kako bi oni i njihove porodice imale bolju budućnost. Prirodni tok ovog transformativnog političkog pokreta je iznenada prekinut nečim nezamislivim, prva Ruska invazija Ukrajine, brojni vojnici su upadali u gradove i tenkovi su gazili ukrajinskim putevima. Za mene tada, kada sam bio samo naivan tinejdžer, je ova emotivna turbulencija pomogla da shvatim svet i njegove okrutne istine. Internacionalna zajednica je nepomično sedela i gledala šta se dešava, mahala je prstom... i ništa. Apsolutno ništa. Suočio sam se sa činjenicom da Letonija, moja država, i cele Evropa, nikada neće biti sigurna dok im je Rusija sused.

24. februar 2022. je bio znak za mnoge koji do tada nisu obraćali pažnju. Pre toga, vođe sa Zapada su odbacivali svoje pandane iz zemalja istočne Evrope i Baltika, nazivajući ih rusofobnim, paranoičnim i histeričnim. Mnogi su mislili da „Samo ne mogu da pređu preko traumatične sovjetske prošlosti“. Dodavali su da „Rusija je sada drukčija država u drukčijoj eri, koja je karakterisana međusobno korisnim političkim i ekonomskim vezama, ona samo pokušava da preživi dok održava patriotizam prema državi“. Isti taj takozvani „racionalni Zapad“ je pozvao Rusiju na pregovore i održao mir, čak i po cenu koncesija bivšoj svetskoj sili poput „opraštanja“ nelegalne aneksacije Krima od Ukrajine. Zašto bi Rusija, na kraju krajeva, otišla do kraja i time rizikovala da izgubi svoj položaj u internacionalnom poretku koji im je toliko doneo?

Odgovor je uvek bio očit onima koji imaju iskustva sa Rusijom u svojoj svakodnevnicima i nacionalnoj istoriji. Nije partner koji traži dvostran odnos. Osećaj agresivnog šovinizma, superiornosti i beskonačnosti njihovog osećaja da im sve pripada se prožima od samog vrha do osnove, kroz celu kulturu. Ona je revizionistička sila koja uvek cilja da definiše odnose prema njenoj volji, želi da bude na vrhu hijerarhije i da ima prednosti u odnosu na drugu stranu. Ovo ne treba bilo kome da bude iznenađenje. Mnogi ljudi, koji su uživali u dekadama većinskog mira u blaženi trenucima pre 2008., 2014. pa čak sve do 2022., su misli da je rat fenomen daleke prošlosti. Međutim ove dekade relativnog mira su došle posle ogromne pobede Zapada u Hladnom ratu i jedino ih je održavala američka hegemonija, i ako ćemo biti iskreni, određeni nivo imperijalizma, a ne univerzalni dogovor svetskih lidera da žive u večnom miru. Bilo je, ako išta, univerzalnog nezadovoljstva kao što svedoči govor ruskog diktatora na Minhenskoj konferenciji bezbednosti 2007., gde se žalio na dominaciju Sjedinjenih Američkih Država u globalnom poretku.

Logično je da onda posle godina vidljive slabosti Zapada, posle koraka kao što su izglasavanje Donalda Trampa, sve veće želje da se ukine Organizacije Severnoatlanskog sporazuma (NATO) (čak i u pokretu Zelenih), porast pro-ruskih sila kroz Evropu i SAD kao i nemoć da se uzvratiti Rusiji za prvi napad na Ukrajinu, Rusija je uvidela priliku i direktno napala internacionalnu vladavinu prava zbog koje se Putin često žalio. Pogotovo posle govora iz 2007. koji neki sada vide kao da nagoveštava imperijalističku agresiju Rusije. Uvek su sebe smatrali gubitnicima Hladnog rata i ratni zločinac Putin je to otvoreno priznao, nazivajući pad SSSR-a „najgorom geopolitičkom katastrofom XX veka“. Ovo mišljenje prema Levada centru deli mnogo ruskog stanovništva. Evropa i dalje nije spremna da prizna neizbežni sukob svetova, čak nije uspela ni da zaštiti one koji su se oslanjali na nju, poput jedne demokratske države koja je prolazila kroz reforme, koja je ciljala dubljoj evropskoj integraciji i koja je uložila toliko bačenog truda da bude dobra prema Rusiji. Ista Rusija koja je eksploatisala njenu besmislenu dobru volju, kao i iskoristila ekonomsku i vojnu saradnju da bi onda zasula i granatirala Ukrajinu dronovima i raketama.

Nažalost naš idealistički pokret Zelenih je isto prevaren. Prepoznao je štetu koju je izazvala američka

hegemonija, kao i kolonijalnu prošlost i neo-kolonijalne tendencije mnogih članica NATO-a i EU i pozivajući se na svoje antiratne korene, mnogi su u pokretu (mladih) Zelenih prihvatili pacifizam i pozivali na ukidanje NATO-a kao i jednostrano nuklearno razoružanje sve do 2022., uprkos ruske invazije Gruzije 2008. godine i prvu invaziju Ukrajine 2014. Iako je signal koji je poslat 24. februara 2022. pokazao mnogima realnost, nije bio univerzalan. Ukrajina i njeni saveznici su morali da se nagovaraju godinama da dobiju pristup neophodnoj modernoj vojnoj opremi, vozila i tehnologiju poput osnovne borbene tenkove, protivvazdušnu opremu, krstareće i avionske rakete, kojih i dalje nema u dovoljnim količinama da bi mogla da se adekvatno odbrani. Neki Zeleni pokreti rado predvode pozive za naoružanje Ukrajine kako bi se odbranila protiv genocidnog napadača, dok se neki i dalje drže tvrdoglavo svojih pacifističkih načela, bez mogućnosti da razumeju ključni problem njihovih uverenja, da bilo koja sila sa vojskom može da oduzme njihove vrednosti i ceo njihov svet.

Bilo bi naivno da tvrdimo da smo u mestu i vremenu gde su naše Zelene vrednosti sigurne i zaštićene. Da samo možemo da sklonimo naše oružje, ukinemo vojnu industriju i proglasimo svetski mir. Sve u svetu nam pokazuje drugu realnost. Rusija je započela surov i genocidni rat kakav Evropski kontinent nije video još od Drugog svetskog rata, specifično da bi sprečila dalju evropsku integraciju Ukrajine, dok je Azerbejdžan nemarno počinio neprikosnovo brzo etičko čišćenje Jermenaca bez ikakvog internacionalnog otpora. Bliski istok se suočava sa dekadnim tragedijama u Palestini, Jemenu, Siriji, Iraku i drugde, dok Kina pooštava vojnu agresiju protiv Tajvana u pripremi za moguću invaziju. Demokratija nazaduje u zemljama širom sveta, a sličnu sudbinu imaju ljudska prava i vladavina prava, sve dok autoritarni režimi rastu kao pečurke posle kiše. Čak i u Evropskoj uniji, koja je ranije bila zajednica zajedničkih demokratskih vrednosti, države poput Mađarske otvoreno lobiraju za interese Putinovog genocidnog režima koji polako razara poslednje tragove mađarske demokratije. Nijedan od ovih probleme može da reši neodlučna Evropska unija koja odbija da utiče na globalnu politiku, kao što i odbija da se pripremi za izazove koje potencijalno više ne može da reši diplomatijom, već samo konfrontacijom.

Ovo ne znači da Evropska unija treba da izaziva sukobe, već da razvije taktiku samoodbrane i upozorenja, time što će razviti i mobilisati svoju političku, ekonomsku i vojnu silu da pokaže diktatorima željnim krvi u Moskvi, Pekingu, Teheranu, Pjongjangu, koji predstavljaju savez koji trenutno učestvuje u genocidu nad Ukrajinom, kao i drugde da Evropske vrednosti nisu samo prazne reči u prelepo napisanim manifestima, već da je u pitanju moćan i uravnotežen sistem koji može da brani svoje saveznike. Američki pokušaji da vodi pravičan svetski poredak nam daje prilike da naučimo iz njenih grešaka, Evropa može da u središte svoje globalne diplomatije stavi progresivne, feminističke i zelene vrednosti i da postane prava sila za dobro, ali kad se zahukta, može da bude spremna da naoruža i odbrani žrtve kao i da se sukobi sa napadačima bez oklevanja. Znanje da dela imaju posledice može da spreči delovanje napadača, a nedostatak tih posledica, kao što je situacija u već spomenutoj neobazrivosti Zapada prema Rusiji, daje podsticaj napadačima da nastave sa svojim izazovima dok ne dođemo do konačne tačke totalnog rata.

Trud koji mi ulažemo u internacionalni sistem da nađemo načine da (nadam se) rešimo ove mane odrediće smer napredovanja čovečanstva kroz naredne vekove. Pitanja poput: da li velike države mogu da menjaju granice koristeći silu, da li male države mogu da se staraju o sebi bez da se podvrgnu željama većih država, da li sporazumi koji su do sada napravljeni – koji određuju sve od trgovine do pravila ratovanja – imaju ikakvog značaja, da li su promene prihvatljive ili ih surovi i genocidni diktatori onemogućavaju. Za nas iz Zelenog pokreta u Evropi, Evropska unija koja prihvata da bude proaktivna globalna politička, ekonomska i vojna sila je jedini način da zaštitimo naše vrednosti i vrednosti naših domovina, bilo to u mojoj Letoniji, u Ukrajini, drugde u Evropi, ili bilo gde širom sveta. Klimatska kriza neće isključivo menjati Evropu, tako da imamo dužnost da brinemo za celo čovečanstvo prilikom ovog opasnog putovanja koje nas iščekuje.

Ričards Alans Mijezitis